

DRAGOȘ VICOL

**Mihail Sadoveanu
Weltanschannng
Conceptiile metafizice
și paradigmele creației**

TIPO MOLDOVA

Dragoș VICOL

**Mihail Sadoveanu
Weltanschannng
Conceptiile metafizice și paradigmele
creației**

Colecția ACADEMICA

TIPO MOLDOVA

Introducere

Creația lui Mihail Sadoveanu suscită și va suscita în permanență diverse și multiple (re)interpretări și chiar (re)considerări de ordin estetic, literar, istoric. Acest fapt denotă perpetua actualitate a scriitorului. Tematica operei sadoveniene cuprinde întregul spațiu etnic și întregul timp al existenței noastre istorice. Critica literară începe evaluarea estetică a operei sadoveniene încă de la începutul secolului XX. Se conturează, astfel, un portret-cadru general, bine nuanțat. Aprecierile critice stabilesc pe temei științific, cu o aproximare învederată a adevărului, viziunea sadoveniană proprie asupra lumii. Acest veritabil Weltanschauung artistic, elaborat printr-o muncă titanică timp de o viață, zdruncină ipoteza că opera lui M.Sadoveanu nu ar depăși granițele "sămănătorismului sau poporanismului", rămânând ostatică acestor curente literare cu iz patriarhal.

O nuanță parte comportă valorificarea și cunoașterea creației sadoveniene în spațiul dintre Nistru și Prut.

Introducerea în circuitul basarabean presupune renunțarea la prejudecățile și la referirile privind manifestarea unui anumit oportunism în perioada postbelică. În spațiul nostru cultural eforturile trebuie depuse în direcția reconstituirii unui univers artistic complex, care a impus tradiția narativă crengiano-sadoveniană și pe care au cultivat-o și foarte mulți prozatori basarabeni.

Întârzierea se datorează unor condiții sociale vitrege, impuse sub formă de tratament ideologic "Ceahlăului literaturii noastre".

Abordarea adevăratei valori estetice depășește aspectul etic al așa-zisului „oportunism”. Re-punerea “în drepturi” a autorului *Fraților Jderi*, cel mai român dintre scriitorii moldoveni și cel mai moldovean dintre scriitorii români, pornește de la premisa cunoașterii “în nuce” a operei sale.

În Republica Moldova, din păcate, “în perioada sovietică s-a întreprins doar o tentativă bizară de a-l „traduce” pe autorul *Baltagul* și al *Fraților Jderi* în limba “moldovenească” [1, p.3]. Acest fapt este pe cât de ridicol pe atât și de dramatic. De menționat revolta lui Mihail Sadoveanu, care, atunci (în anul 1952) când a aflat că fusese editat la Chișinău în “limba moldovenească”, nu și-a putut potoli mult timp indignarea, afirmând că “*Mitrea Cocor*, editat la Chișinău, e o operă proastă”[2, p.84-100]. [E adevărat, romanul în discuție, evocând reforma agrară din 1945, nu este lucrarea reprezentativă a scriitorului (chiar dacă în 1951 a obținut *Medalia de aur a Păcii*), ea plătind un greu tribut regimului comunist]. În această ordine de idei, relevante sunt articolele lui Constantin Olteanu *Cine l-a salvat pe Sadoveanu? (Odiseea povestirii “Mitrea Cocor” la Chișinău)*, cu o serie de documente, note explicative, anexe, informații, stenograme... semnate de E.Bucov, P.Cruceniuc, V.Șișmariov, I.Canna, A.Lupan, R.Piotrovski, I.Varticean, N.Corlăteanu, V.Coroban, și al lui Ion Preașcă *Sadoveanu a fost tradus în moldovenește (120 de ani de la nașterea clasicului M.Sadoveanu)*, apărut în *Țara*, 2000, 3 noiembrie, precum și convorbirea de la Moscova, din 17 decembrie 1955, dintre academicienii M.Sadoveanu și V.Vinogradov (revista *Basarabia*, 1992, nr.8). Materialele documentare, selectate de Ion Preașcă și, în special, de Constantin Olteanu, relevă curajul lui E.Bucov, A.Lupan, N.Corlăteanu, V.Coroban, I.Crețu, care s-au opus cu vehemență traducerii lui *Mitrea Cocor* din limba rusă în “moldovenește”, insistând ca această operă să apară fără nici o traducere, fapt pentru care au fost supuși unor necruțătoare persecuții. E.Bucov, de exemplu, a fost acuzat de naționalism burghezo-românesc. I.Crețu, sfidând restricțiile cenzurii, s-a încumetat să excludă de pe pagina de titlu a volumului faptul că narațiunea este tradusă în “moldovenește”. În consecință, *Mitrea*

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. Literatura critică

1. Amzulescu, A.I. *Cântecul nostru bătrânesc*. – București: Editura Minerva, 1986.
2. Anghel, P. *Nouă arhivă sentimentală*. – București: Editura Eminescu, 1975.
3. Aragon, L. *Prezența lui Sadoveanu // Secolul XX*, 1961, nr.12. – P.112-117.
4. Baconsky, L. *Poezie și adevăr // Steaua*. – 1960, nr.10. – P.96-98.
5. Bahtin, M. *Problemele poeziei lui Dostoievski*. – București: Editura Univers, 1970.
6. Bahtin, M. *Probleme de literatură și estetică*. – București: Editura Univers, 1982.
7. Balotă, N. *Romanul românesc în sec.XX*. – București: Editura Univers, 1997.
8. Balotă, N. *Universul prozei*. – București: Editura Univers, 1976.
9. Bantoș, A. *Dinamica sacrului în poezia basarabeană contemporană*. – București: Editura Fundației Culturale Române, 2000.
10. Bilețchi, N. *Romanul și contemporaneitatea*. – Chișinău: Editura Știința, 1984.
11. Barbă, Gh. *Sadoveanu și Șolohov // Analele Universității București*, 1972. – P.12-83.
12. Băileșteanu, F. *Introducere în opera lui Mihail Sadoveanu*. – București: Editura Minerva, 1977.
13. Bălu, I. *Natura în opera lui Mihail Sadoveanu*. – București: Editura Ion Creangă, 1987.

CUPRINS

Introducere.....	5
Capitolul I. ITINERARUL VIEȚII ȘI CREAȚIEI LUI MIHAIL SADOVEANU	15
§1. DE LA BIOGRAFIA SCRITORULUI LA BIOGRAFIA NEAMULUI	17
§2. Repere artistice și critice.....	29
Capitolul II. MIHAIL SADOVEANU ȘI UNITATEA SPIRITUALĂ A PRINCIPATELOR ISTORICE	43
Capitolul III. HANUL - SIMBOLUL ARHETIPAL PREDILECT AL ROMANCIERULUI.....	65
Capitolul IV. PRINCIPIUL ISTORICITĂȚII ÎN EVOCAREA TRE CUTULUI	79
§1. Veridicitatea faptului istoric și ficțiunea artistică	81
§2. Virtuțile etice și estetice ale romanului istoric	93
§3. Parametrii spirituali ai universului ștefanian	107
Capitolul V. VALORIFICAREA ȘI REINTERPRETAREA MITURILOR NAȚIONALE DIN PERSPECTIVA ONTICULUI	131
§1. Romanul <i>Baltagul</i> : între mitul popular și mitul personal al scriitorului	133
§2. Imaginea păstorului la M. Sadoveanu și I. Druță: afinități și delimitări	147
Capitolul VI. SACRU ȘI PROFAN ÎN CREAȚIA LUI MIHAIL SADOVEANU.....	155
§1. Romanul <i>Creanga de aur</i> : avatarurile existențiale și metafizico-filosofice ale sufletului dac.....	157
§2. Sincretismul sacruului și al profanului – o dominantă spiritual-artistică a lui Mihail Sadoveanu	171
Capitolul VII. ASPECTE ALE POETICII OPEREI SADOVENIENE: ÎNTRE HARUL DE A ISTORISI ȘI LIRISMUL MAGIC AL ROSTIRII	181
§1. Statutul artistico-filozofic al romancierului <i>total</i>	183
§2. Poezia naturii și a sufletului românesc.....	195
§3. Între fascinația motivelor biblice și clasicismul poeziei populare	209
CONCLUZII.....	225
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	247